

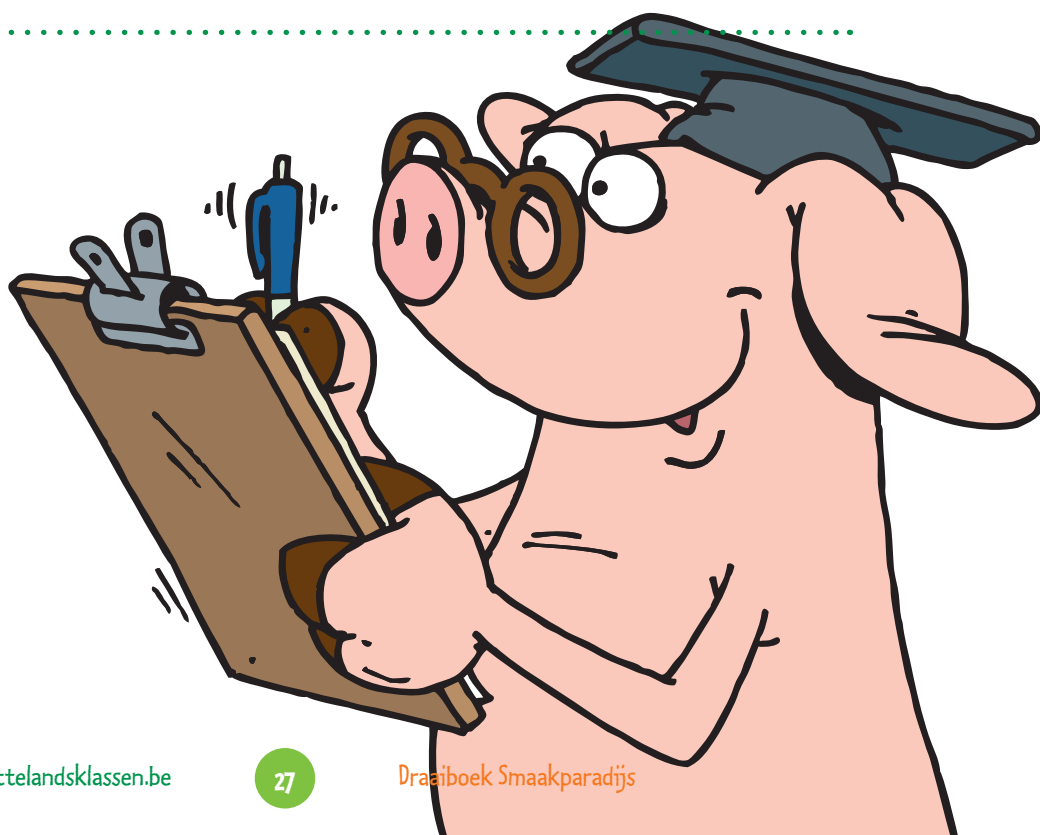
4. Werkblaadjes en lesideeën

4.1 Op zoek naar de oorsprong van mijn eten

(tegen vervreemding en ontluistering)

Eindtermen die aan bod komen onder deze pijler (we beperken ons tot wereldoriëntatie, maar er zijn uiteraard ook vele raakpunten met taal, sociale vaardigheden, muzische vorming, ...):

- ▶ Algemeen: 1.1, 1.2
- ▶ Natuur: 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.11, 1.14, 1.15, 1.16
- ▶ Gezondheid: 1.17, 1.19,
- ▶ Milieu: 1.22, 1.23, 1.24, 1.25, 1.26
- ▶ Techniek: 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 2.7, 2.8, 2.9, 2.10, 2.11, 2.13, 2.17, 2.18
- ▶ Mens: 3.5, 3.7
- ▶ Maatschappij: 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.8, 4.9, 4.12
- ▶ Tijd: 5.1, 5.2, 5.3, 5.8, 5.9
- ▶ Ruimte: 6.5, 6.10, *indien met de fiets of te voet*: 6.12, 6.13, 6.14, 6.15

Inleiding: een bezoek aan een land- of tuinbouwbedrijf voorbereiden

Achtergrondinfo voor de leerkracht

□ De inhoud bepalen en afspreken

- ▶ Welk moment van het jaar is het best voor een bezoek? Als er pasgeboren dieren zijn? Als de dieren op stal staan of juist in de wei? Best niet op druk moment (oogst), ...?
- ▶ Wat is er allemaal te zien: waar mogen we allemaal kijken? In de stallen, de verwerkingsruimte, de frigo's, ...?
- ▶ Hoe groot mag de groep zijn? Moet er extra begeleiding zijn als de groep te groot is, welke bijkomende activiteit wordt dan gepland, begeleid door de leerkracht misschien?
- ▶ Hoe lang gaat het bezoek duren? Leidt de boer zelf rond? Of doen we een interview? Gaan we rond met een opdrachtenblad?, ...
- ▶ Welke klemtonen legt de boer in zijn verhaal? Wat is het meest interessant voor jouw leerlingen? Op welk niveau: wat kunnen ze begrijpen en wat niet? Welke info kregen ze al in de klas, ...?
- ▶ Is een doe-activiteit mogelijk? Heeft de boer ruimte, tijd en materialen daarvoor? Misschien kan je zelf voor begeleiding en materiaal zorgen bij een knutsel- of kookactiviteit. Zo kan je bezoek aan de boerderij uitgroeien tot een volwaardige daguitstap met picknick op de boerderij (in de wei of bij regenweer onder het afdak van de binnenkoer gezeten op strobalen, ...). Misschien hoort een wandeling of zoektocht in de buurt tot de mogelijkheid? (zie verder: pannenkoekenspeurtocht)
- ▶ Je kan altijd suggesties geven om de rondleiding kindvriendelijk te maken. Als leerkracht kan je de boer(in) bijstaan met je didactische ervaring. Let wel: niet alles is mogelijk.

□ Praktische afspraken

- ▶ Waar mogen fietsen, auto's of bus staan?
- ▶ Kleding: Wat mogen we niet vergeten? Laarzen? Kleren die vuil mogen worden bij boerderijwerk?, ...
- ▶ Kunnen we onze handen wassen voor de picknick? Is er een wc?
- ▶ Kinderen zien niet altijd het gevaar dus dient preventief te worden opgetreden: duidelijke afspraken, wegbergen van chemisch spul en werktuigen, verboden ruimtes afsluiten, contact met zieke dieren vermijden, honden opsluiten, machines afzetten, ...

□ Nog enkele tips

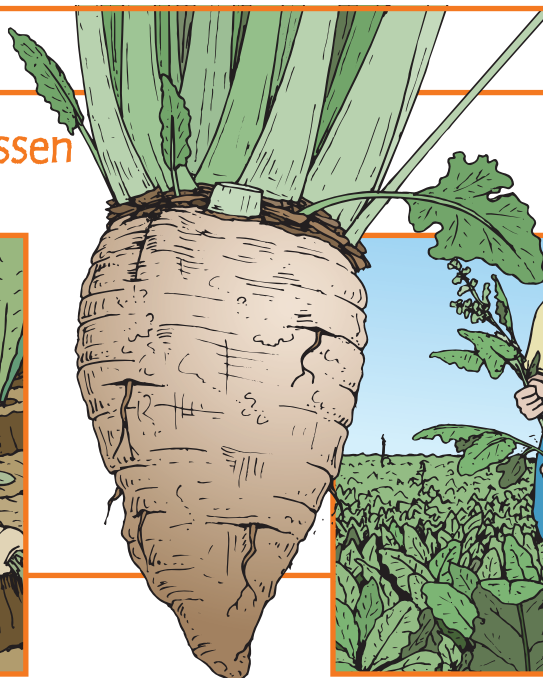
- ▶ Kondig het bezoek bij de kinderen aan met bv. een uitnodiging van de boer(in) ...
- ▶ Wat is de onkostenvergoeding? De boer zal dit misschien voor niets willen doen maar hij maakt tenslotte tijd vrij voor de rondleiding, steekt er heel wat voorbereiding in, zal zijn bedrijf een extra poetsbeurt geven. Leden van het netwerk Boeren met Klasse, krijgen een subsidie van Provincie Vlaams Brabant die de boer voor de school in mindering brengt.
- ▶ Vraag of de boer een proevertje wil voorzien. Zo leren we het eindproduct kennen.
- ▶ Vraag of het mogelijk is, al is het maar 5 minuutjes, om de kinderen klusjes te laten doen op de boerderij. Dat zullen ze echt leuk vinden en er nog lang over napraten.
- ▶ Bereid het bezoek voor in de klas. De landbouwer apprecieert het als de kinderen al wat voorkennis hebben (kijk bij links achteraan).
- ▶ Verzamel didactisch materiaal aangaande het bezoek (zie bij interessante links op p. 85)

Zoekkaart akkerbouwgewassen

Nijverheidsgewassen

cichorei

suikerbiet

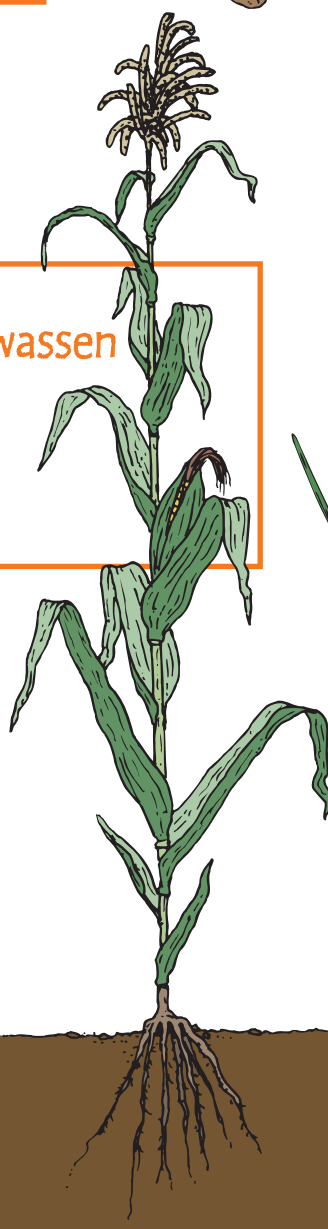
Voedergewassen

maïsplant

Granen

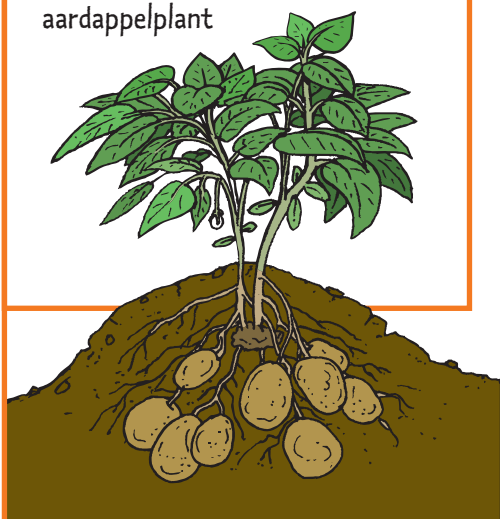
gerst

tarwe

Aardappelen

aardappelplant

Activiteit 1

Pannenkoekenspeurtocht

Alle leeftijden

Wat?

De kinderen gaan in kleinere groepen (tot 10) onder begeleiding van een leerkracht/begeleider afbeeldingen zoeken **op het erf of in de onmiddellijke omgeving van het landbouwbedrijf of een landelijk gelegen school**. De weg die ze moeten volgen wordt aangeduid door een lint/vlaggetje/pijlen, ...

De begeleiders kunnen deze volgen zonder voorbereiding, wel met onderstaande tekst.

Op elke afbeelding staat een boerderijdier of een landbouwgewas. Ze staan liefst op een toepasselijke plaats: bv. 'koe' aan een wei waar er koeien staan... Indien er geen link is kan je er één verzinnen: bv. nu staat er maïs maar het jaar voordien stond hier graan.

Bij elke afbeelding doen de kinderen een opdracht.

Bij 5 van de 10 afbeeldingen zoeken de kinderen, in de korte nabijheid van de afbeelding en na het uitvoeren van de opdracht, een eindproduct (verborgen achter de paal, in het gras, ...) Die eindproducten zijn de ingrediënten om pannenkoeken mee te maken. De kinderen dragen ze mee in een boodschappentas.

De pannenkoekenspeurtocht is geschikt voor kinderen van de hele lagere school. Je kan de afstand en de opdrachten (variabel) aanpassen aan de leeftijd van de kinderen. Ook de volgorde van de afbeeldingen kan je veranderen naargelang van wat je tegenkomt op je weg. Je moet wel de materialen voor de opdrachten verzamelen en de eindproducten aankopen en uitzetten. Je zet zoveel eindproducten per soort uit, als dat er groepen rond gaan.

Zorg er wel voor dat de eerste groepen de meerdere exemplaren van de eindproducten (melk, eieren, confituur, suiker, bloem) laten staan voor de volgende groep!

Tip! Indien de laatste groep de afbeeldingen en opdrachtenmaterialen verzamelt, hoef je dat niet meer zelf te doen!

Start:

Je start aan de school/landbouwbedrijf. De eerste afbeelding bevindt zich op het weggetje dat je leidt naar ... Je zoekt met de groep kinderen naar sporen (lint) die je zullen brengen naar de eerste afbeelding en aangeven hoe de tocht verloopt.

Afbeelding 1: Melkkoe

Hier sta je aan de wei waar (normaal) koeien grazen.

□ **Opdracht:**

Kleuters en eerste graad:

In de klas leerde je een lied of versje aan over de koe. Dat doen we hier nu ook eens. Wat zegt een koe? (Boeh) Hoe noemen we dat? (Loeien)

Tweede en derde graad:

In een plastic zak vind je enkele lege verpakkingen van producten die van de koe komen. Welke horen er niet bij? Wie zorgde er dan wel voor? Duid enkele kinderen aan die de juiste eindproducten mogen uitkiezen.

□ **Eindproduct: Zoek een karton melk**

□ **Weg:**

Volg de weg verder en kijk naar de linten. LET OP: de kinderen moeten wachten aan elk kruispunt of grote weg. Ze mogen de weg niet oversteken zonder op iedereen gewacht te hebben!

Afbeelding 2: Suikerbiet

We staan vlakbij een veld met suikerbieten of bij een veld met zwaardere grond: voor bieten heb je klei of leem nodig.

- **Opdracht:**
Probeer de suikerklontjes zo hoog mogelijk te stapelen: je mag ze enkel in een toren één voor één bovenop elkaar zetten. Laat drie kinderen tegenover elkaar spelen: om ter hoogst.
- **Eindproduct: pak bruine suiker**
- **Weg:**
Door de linten te volgen stop je bij het punt waar de weg naar rechts loopt langs...

Afbeelding 3: Aardappelen

- **Opdracht:**
In het mandje vind je aardappelen en een balletje. Speel nu aardappelpétanque en probeer je aardappel zo dicht mogelijk bij het balletje te gooien. Voor elke aardappel kan je één kind laten gooien.
- **Hier zit geen eindproduct verstopt.**
- **Weg:**
Volg het weggetje langs ... tot de volgende afbeelding:

Afbeelding 4: Paard

Vroeger, voor er tractors waren, werden er paarden gebruikt om de grond te ploegen of de wagen vol stro voort te trekken. Stevige trekpaarden konden dat harde werk aan.
Geen eindproduct aanwezig.

- **Opdracht:**
Organiseer een koers ruiter en paard of (kleuters) doe een galopperend paardje na, over de aangeduide afstand van de weg. Wie wint?
- **Geen eindproduct.**
- **Weg:**
Hier gaat de weg rechts/links naar ...

Afbeelding 5: Graan

Hier zie je tarwe op het veld staan. Daar maakt men o.a. meel van voor ons brood. Maar op het veld blijven grote balen stro achter. Dit zijn de gedroogde stengels die nog kunnen dienen als warm bed voor de koeien, varkens of paarden.

- **Opdracht:**
Maal tarwekorrels tussen twee platte stenen. Zeef de zemelen uit het meel. Bloem is wit en helemaal gezuiverd van het harde omhulsel rond het graan (zemelen).
Kleuters malen de tarwekorrels in een oude koffiemolen.
- **Eindproduct: Zoek naar een pak bloem**
- **Weg:**
Vervolg je weg rechts/links naar ...

Afbeelding 6: Kip

Van de kip eten we het lekkere vlees maar ook de eieren.

Kunnen jullie raden waarover dit versje gaat?:

□ **Opdracht:**

Rara, wat is het?:

'Het is een heel klein huisje fijn
waarin geen deuren of vensters zijn
Toch groeit daarbinnen vlees en been
En wat dat is dat weet niet één.'

(een ei)

Andere mogelijke opdracht: Eierkoers of ei-estafette zonder te breken.

Voor kleuters: Versje: Tik tik tik, Tik tik tik, dit ben ik. En wie ben jij, daar in dat ei?

□ **Eindproduct: de kinderen zoeken naar een doos met eieren.**

Andere doosjes laten staan voor de anderen!

□ **Weg:**

We moeten de ...

Afbeelding 7: Fruitboom

We zien hier een fruitboom staan. Hageland is een fruitstreek bij uitstek.

□ **Opdracht:**

Voor we ons laatste product zoeken: zeg eens wat je op de tekening juist ziet? Benoem de verschillende seizoenen...

□ **Eindproduct: zakje appels of appelmoes**

□ **Weg:**

vervolg de weg nu...

Afbeelding 8: Vleeskoe

Hier staan we bij de vleeskoe (rund).

□ **Opdracht:**

Zie je een verschil met de melkkoe? Toon de tekening van de vlees- en melkkoe. (Maak eventueel een kopie van de meegeleverde illustraties van de koeien op volgende pagina's.)

Welke koe houden we voor het vlees en welke voor de melk? Hoe weet je dat? (vleesrund is gespierd, de melkkoe heeft een goed ontwikkelde uier. Meestal ander ras.)

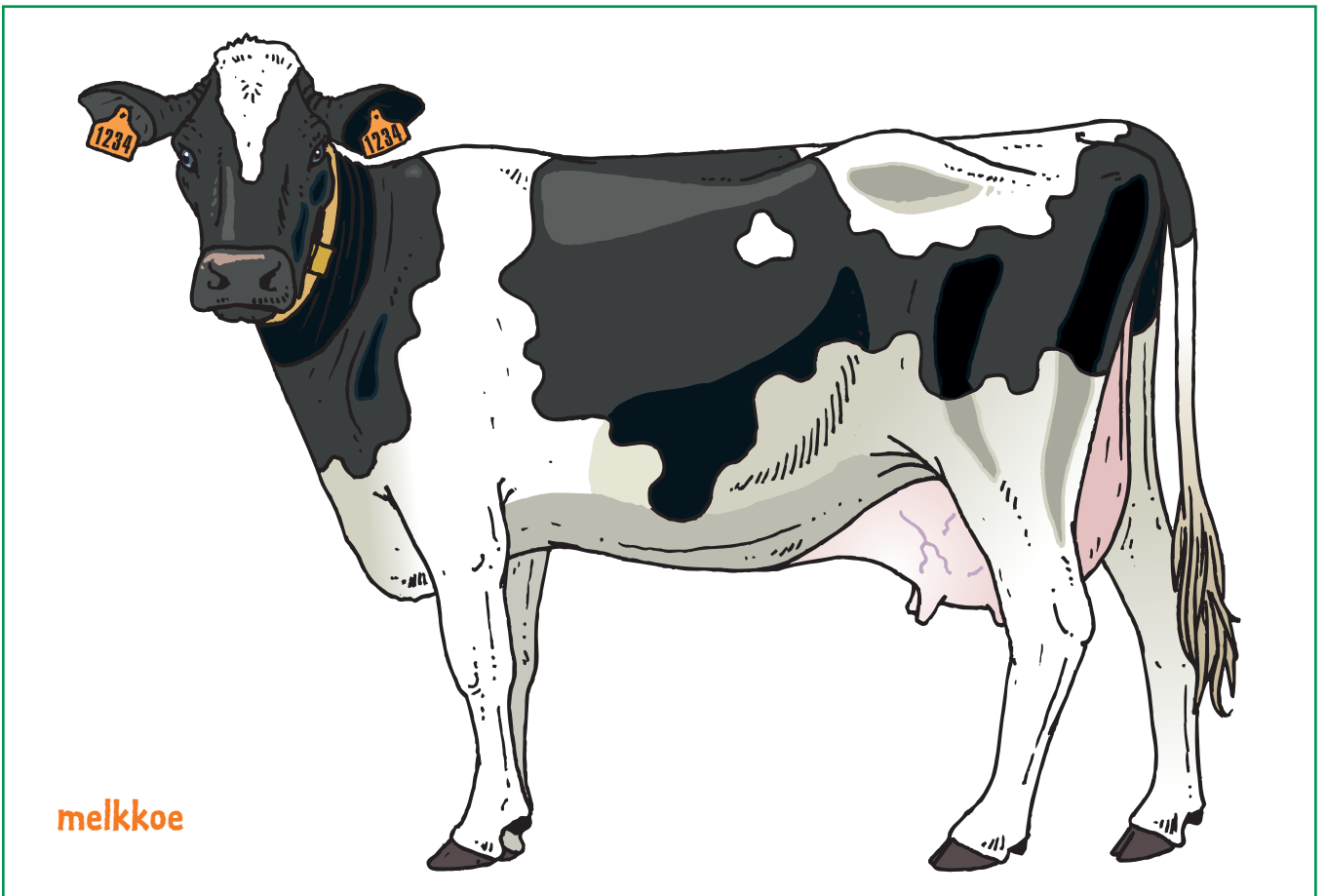
□ **Eindproduct: geen**

□ **Weg:**

We komen terug aan...

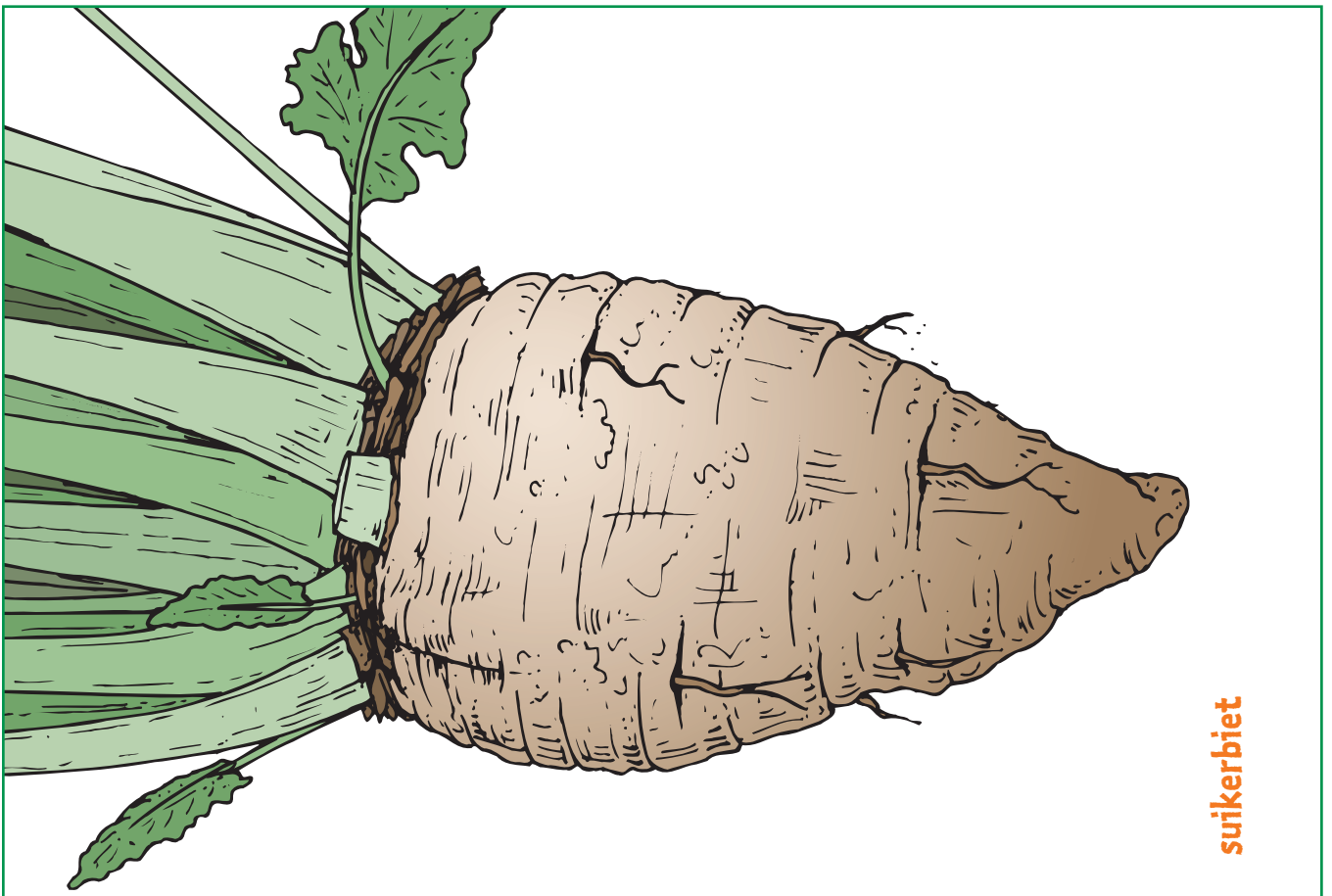
Hiermee eindigt de speurtocht. In de boodschappentas zit nu alles wat nodig is om pannenkoeken te maken (maar dat mag ook een cake, pudding, ...zijn). De appeltjes kan je bakken en op de pannenkoeken serveren.

Op de volgende pagina's vind je de afbeeldingen: Je kan ze lamineren en er een plantenstokje tegen zetten. Zo kan je ze op elke opdrachtenplek in de grond steken.

melkkoe

www.plattelandsklassen.be Draaiboek Smaakparadijs

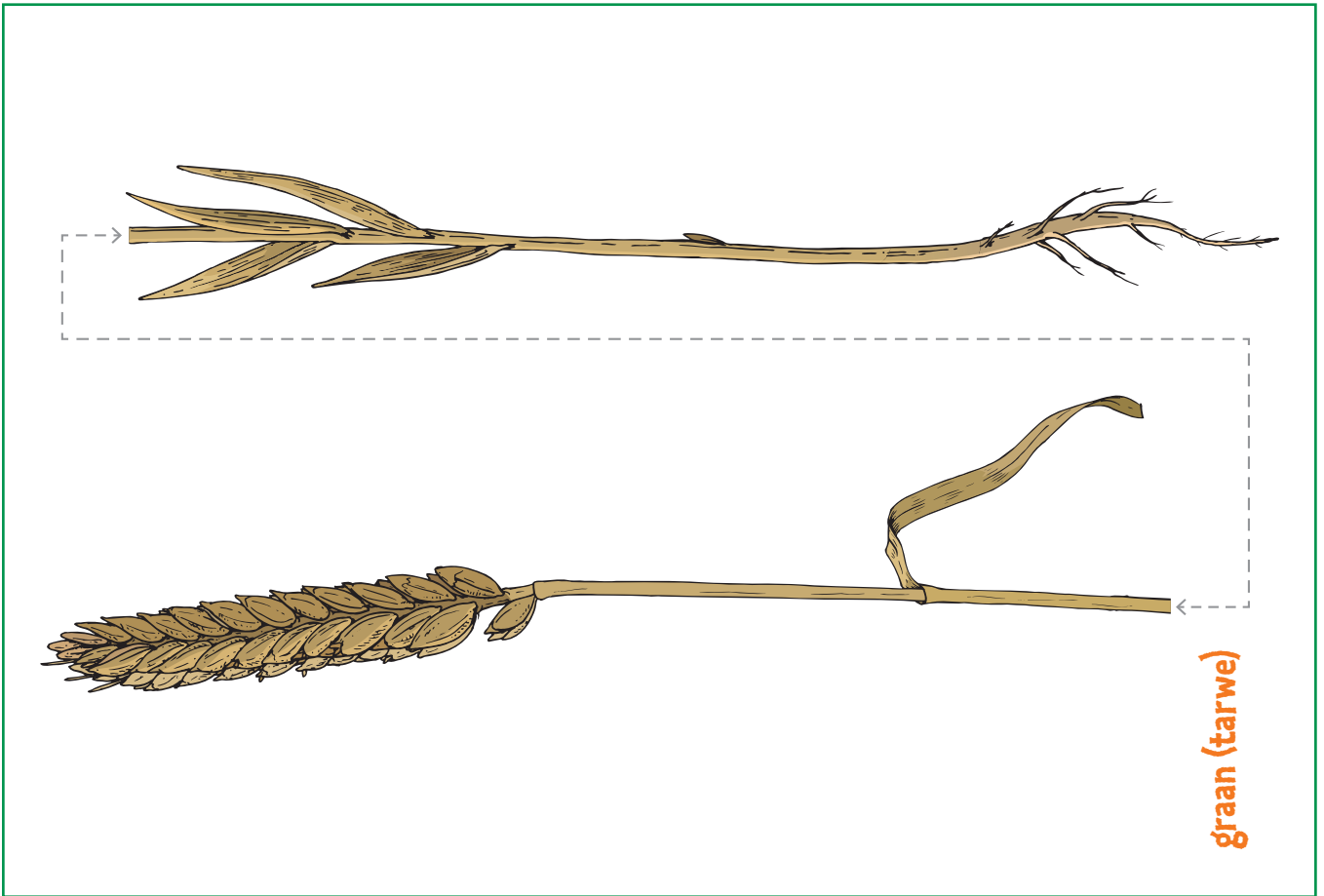
suikerbiet

www.plattelandsklassen.be Draaiboek Smaakparadijs

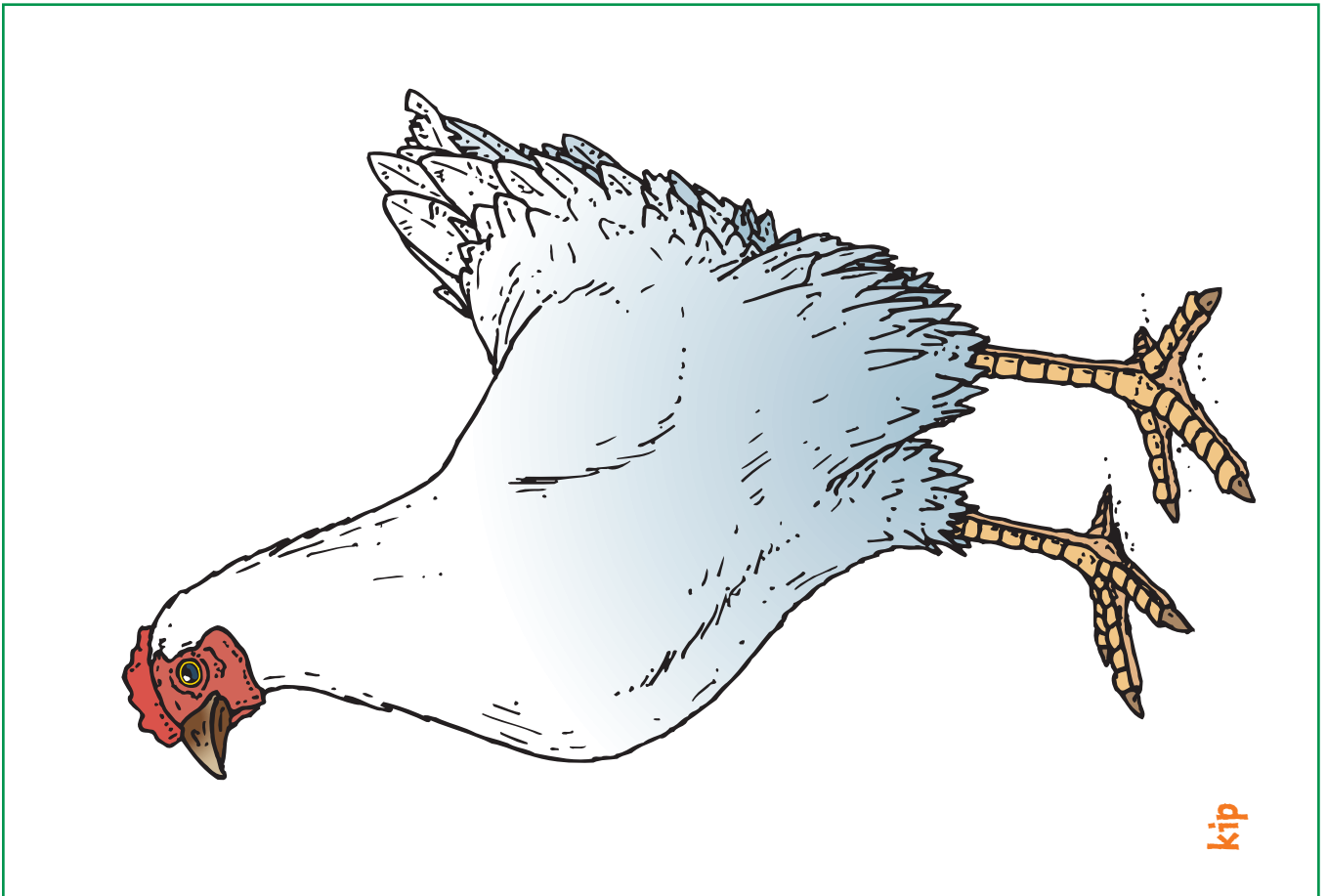
aardappelen

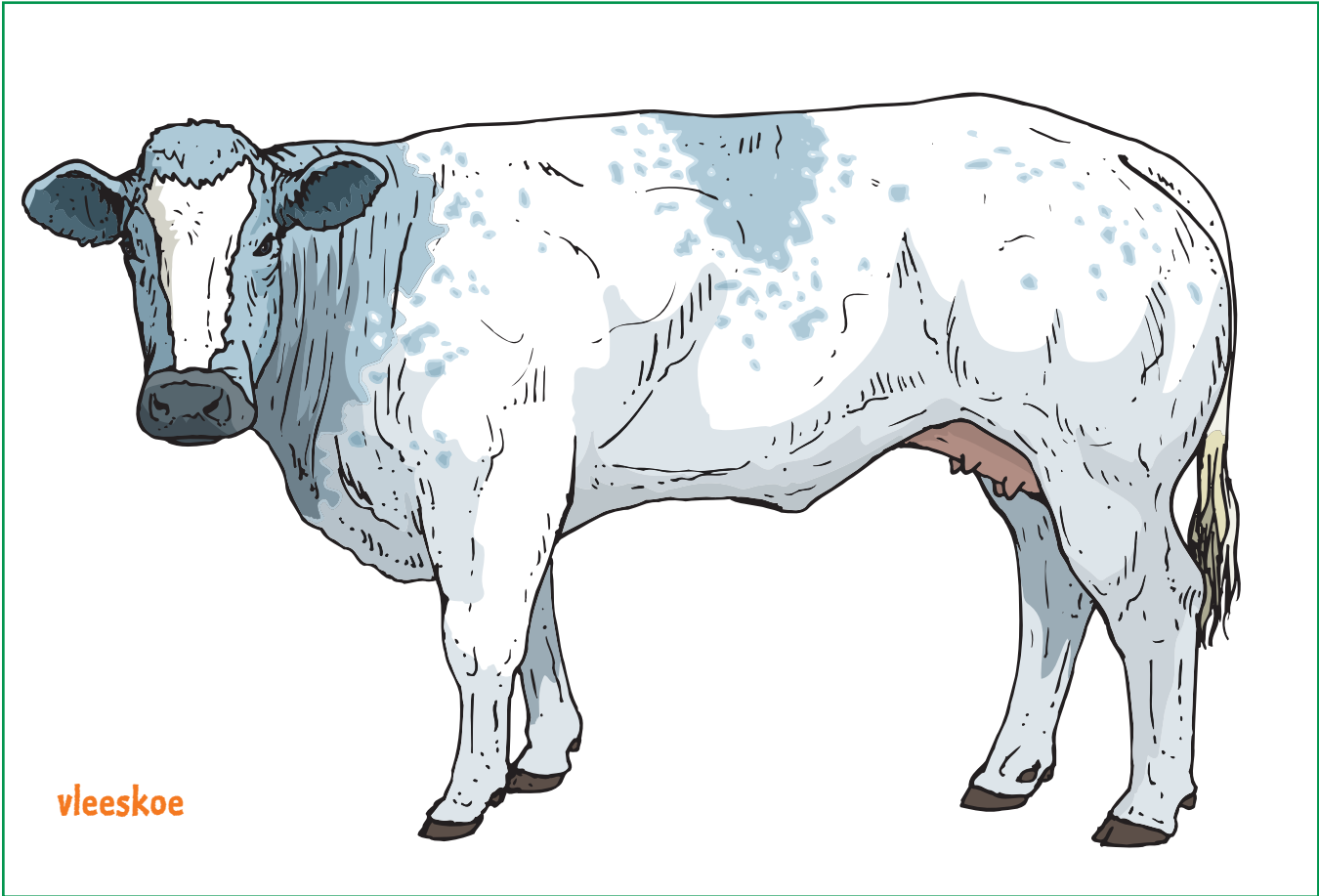
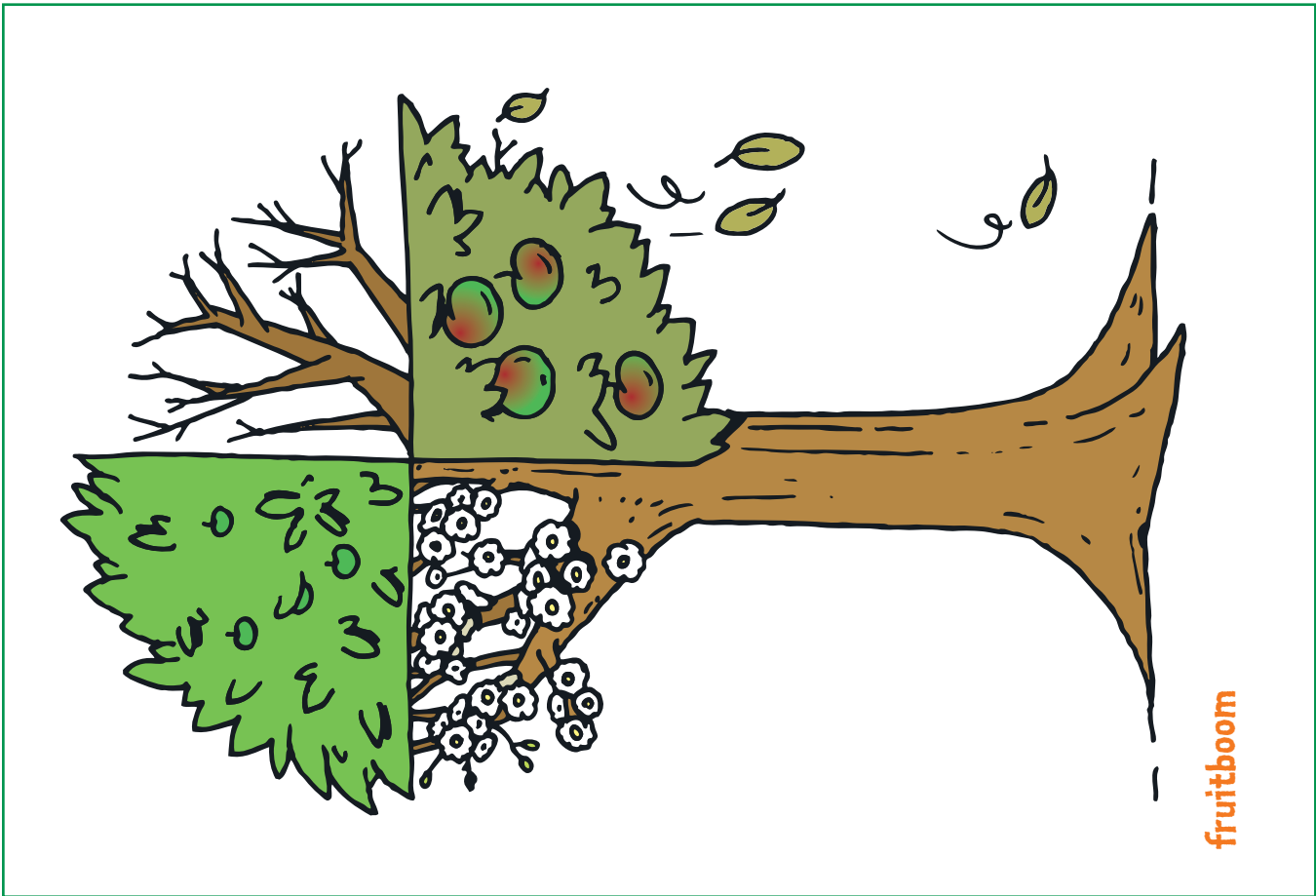
trekpaard

graan (tarwe)

kip

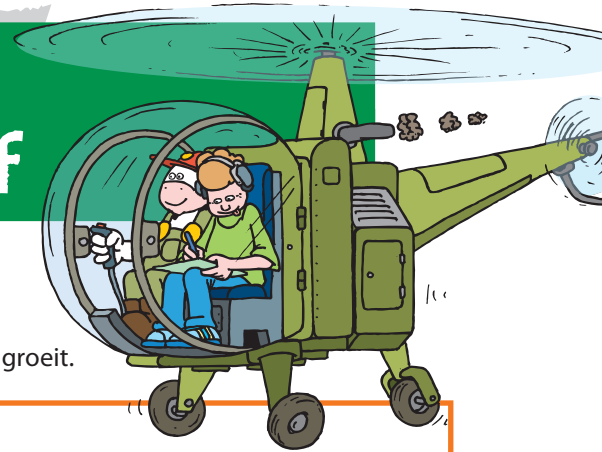

Activiteit 2

Plattegrond van het land- of tuinbouwbedrijf

Tweede en derde graad

Teken de plattegrond van het bedrijf aan de hand van wat je ziet.
Duid aan welke functie de gebouwen hebben en wat er op de akkers groeit.

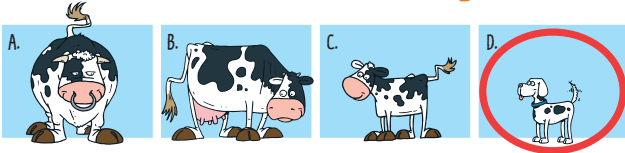
Activiteit 3

Zuivel

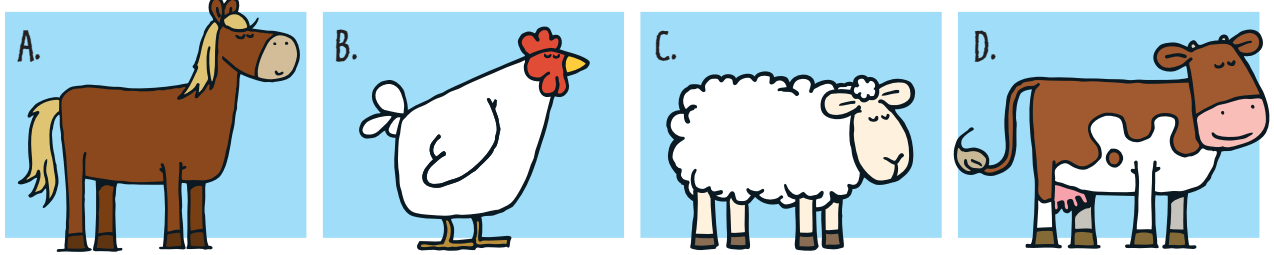
Oudste kleuters en eerste graad

Zet een cirkel rond het juiste antwoord.

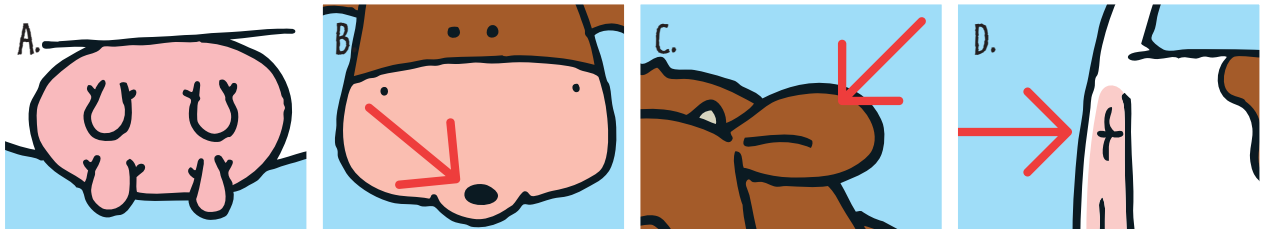
Voorbeeld: Wie hoort hier niet bij?

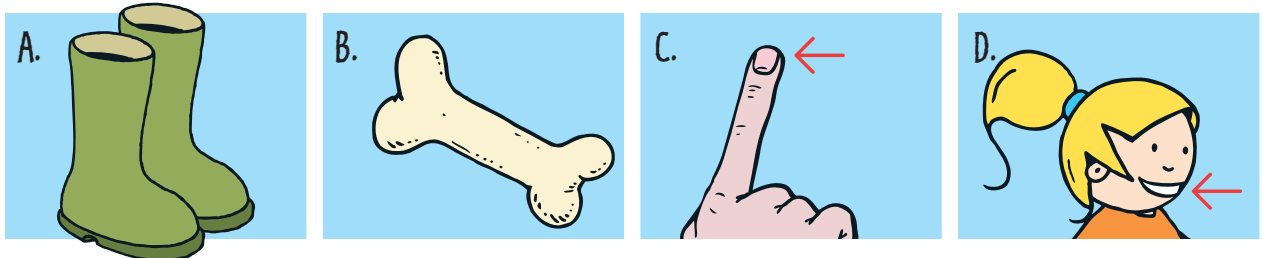
1. Welk dier geeft geen melk?

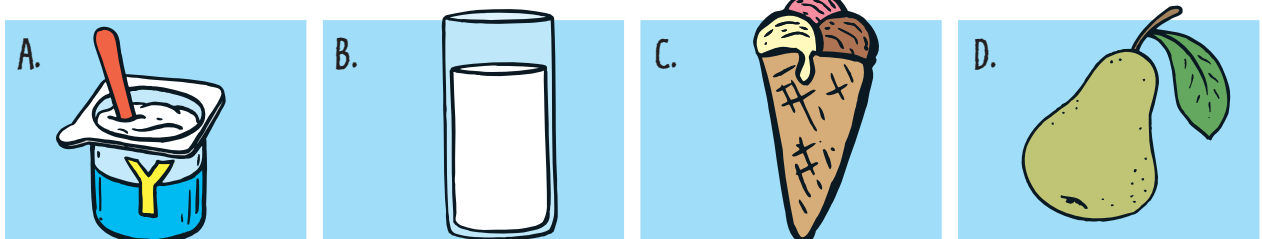
2. Uit welk deel van de koe komt de melk?

3. Wat wordt niet sterker door melk?

4. Wat komt niet van de koe?

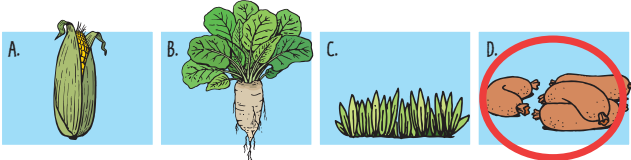
Activiteit 4

Zuivel

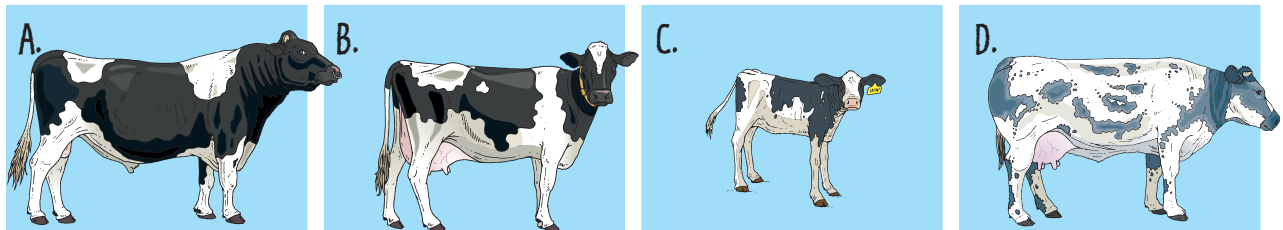
Eerste en tweede graad

Zet een cirkel rond het juiste antwoord.

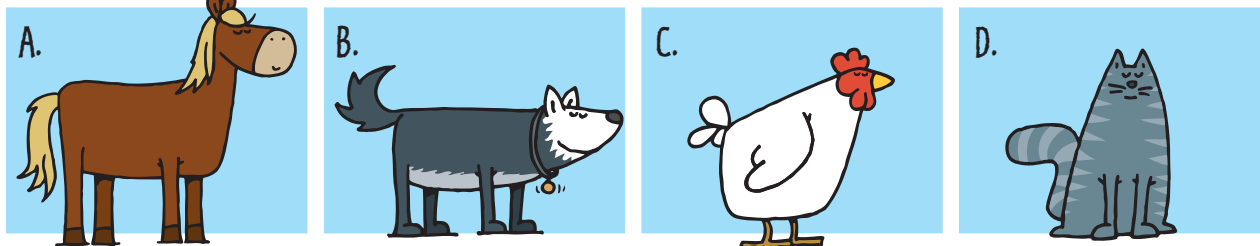
Voorbeeld: Wat eet een koe niet?

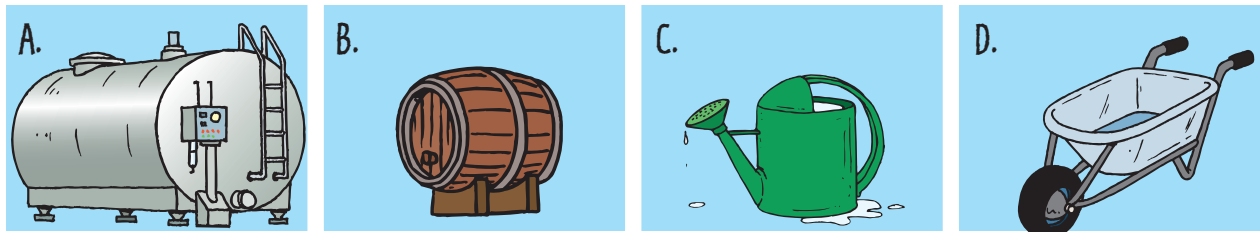
1. Wie hoort niet bij de familie?

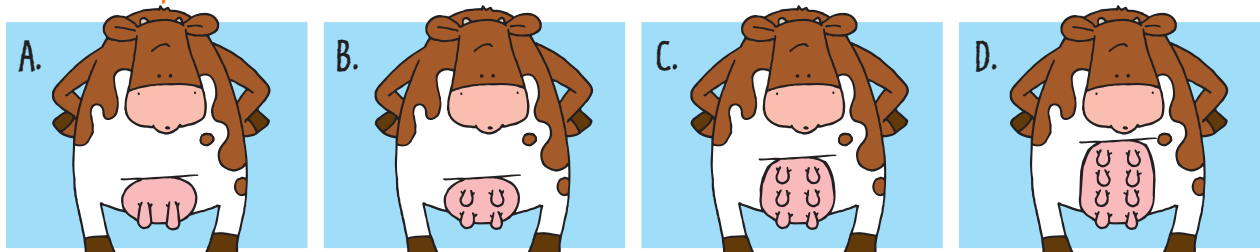
2. Welk dier levert melk die door de mens wordt gebruikt?

3. Waarin vangt de boer de gemolken melk op?

4. Hoeveel spenen heeft een koe?

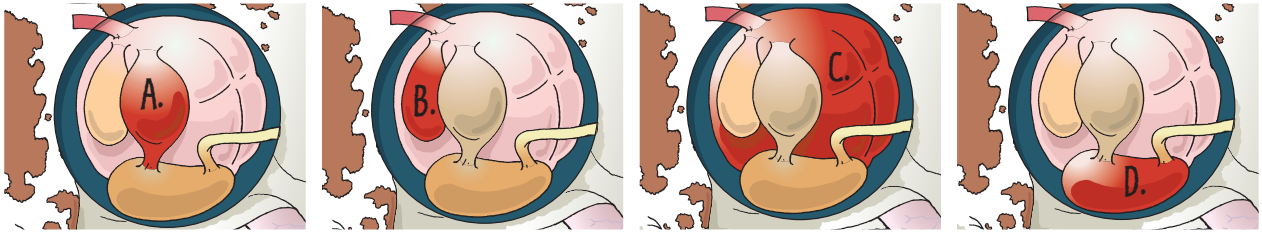
Activiteit 5

Zuivel

Derde graad

Zet een cirkel rond het juiste antwoord.

1. Welke maag is de pens?

2. Wat betekenen de letters RMO?

A.
Rollende
Melk
Ontvangst

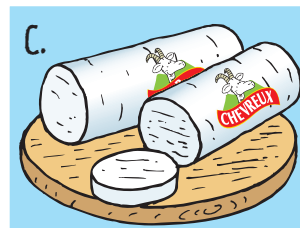
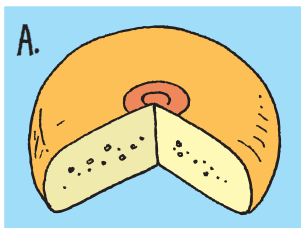
B.
Rijdende
Melk
Ophaling

C.
Rondrijdende
Melk
Opslag

D.
Regelmatig
Melk
Ophalen

3. Welke kaas wordt niet gemaakt van koemelk?

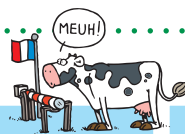
4. Wat hoort niet in het rijtje?

A.
le pis

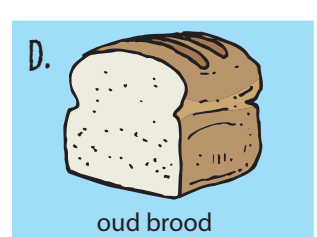
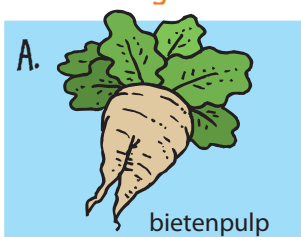
B.
la queue

C.
le mufle

D.
la trompe

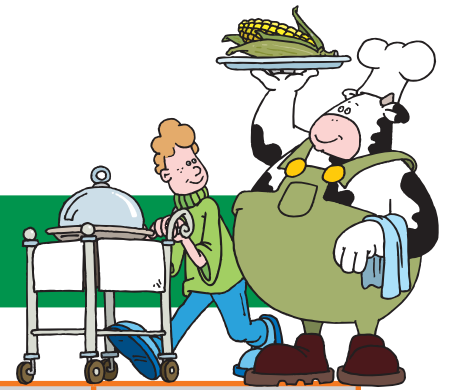
5. Wat vind je nooit in de (voeder)kuil?

Activiteit 6

Wat staat er op het menu?

Tweede en derde graad

Opdrachten	Kuilgras	Hooi	Snijmaïs	Ander kuilvoer
Plak wat sprietjes of stukjes op met kleefband.				
Wordt gemaakt van?				
Hoe voelt het aan? (korrelig, hard, nat, droog, ...)				
Wat is de kleur?				
Hoe ruikt het? (lekker, muf, gegist, ...)				

Activiteit 7

De mestkringloop

Eerste, tweede en derde graad

Maak een verhaal bij de verschillende stappen:

- 1. De koe eet gras
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7. De koe eet (gedroogd) gras.

